Finansutskottets betänkande 1983/84: 30

om sparande

I detta betänkande behandlar utskottet motionerna

1983/84: 300 av Rune Torwald (c) om åtgärder för att stimulera bankspararandet,

1983/84: 343 av Thorbjörn Fälldin m. fl. (c) om inrättande av privata investeringskonton,

1983/84: 588 av Nils Svensson m. fl. (s) om ett nytt sparsystem för semester,

1983/84: 1066 av förste vice talman Ingegerd Troedsson m. fl. (m) om återinförande av aktiefondsparandet, i vad avser yrkande 1,

1983/84: 1419 av Ulf Adelsohn m. fl. (m) om åtgärder för att främja boendesparandet,

1983/84: 1501 av Jan-Erik Wikström m. fl. (fp) om skattepolitiken, i vad avser yrkande 8,

1983/84: 2073 av Thorbjörn Fälldin m. fl. (c) om skattestimulerat bostadssparande,

1983/84: 2474 av Lars Tobisson m. fl. (m) om sparandets villkor.

Utskottet har inhämtat *yttrande* över motionerna från skatteutskottet (SkU 1983/84: 9 y). Yttrandet återfinns som *bilaga* till betänkandet.

Motionerna

Aktiv förmögenhetspolitik

I motion 2474 av Lars Tobisson m. fl. (m) hemställs

1. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad som i motionen anförts om vikten av att stimulera hushållssparandet genom en aktiv förmögenhetspolitik,

Återinförande av skattefondsparande

I motion 1066 av förste vice talman Ingegerd Troedsson m. fl. (m) hemställs – med hänvisning till motiveringen i motion 1983/84: 1065 –

1. att riksdagen beslutar återinföra aktiefondsparandet.

I motion 1501 av Jan-Erik Wikström m. fl. (fp) hemställs

8. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om stimulanser till långsiktigt bundet aktiesparande.

I motion 2474 av Lars Tobisson m. fl. (m) hemställs
2. att riksdagen beslutar återinföra skattefondsparandet.

Stimulanser för bosparande

I motion 1419 av Ulf Adelsohn m. fl. (m) hemställs – med hänvisning till motiveringen i motion 1983/84: 923 – att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna att bosparande bör främjas i enlighet med vad i motionen anförts.

Privata investeringskonton

I motion 343 av Thorbjörn Fälldin m. fl. (c) hemställs att riksdagen hos regeringen begär förslag om inrättande av privata investeringskonton.

I motion 2073 av Thorbjörn Fälldin m. fl. (c) hemställs – med hänvisning till motiveringen i motion 1983/84: 2072 – att riksdagen beslutar att hos regeringen begära förslag om ett skattestimulerat privat sparande som en del i bostadsfinansieringen.

Höjning av sparavdraget

I motion 300 av Rune Torwald (c) hemställs att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts beträffande översyn av nuvarande regler för stimulans åt småspararna.

Sparsystem för semester

I motion 588 av Nils Svensson m. fl. (s) hemställs att riksdagen hos regeringen begär en studie som belyser budgetmässiga, samhällsekonomiska och andra konsekvenser av införandet av ett system med s. k. semesterchecker.

Utskottet

Hushållssparandets utveckling. Sparandet i det svenska samhället har sjunkit kraftigt det senaste decenniet. Bakom denna nedgång ligger främst en markant minskning av den offentliga sektorns sparande, vilket i sin tur har sin grund i det statliga budgetunderskottet.

Minskningen i det offentliga sparandet har inte kunnat uppvägas av en ökning i den privata sektorn. Visserligen har det finansiella sparandet i företagssektorn förbättrats under de senaste åren, men samtidigt har hushållens sparande minskat mycket drastiskt. Hushållens sparkvot – dvs. hushållssparandet ställt i relation till hushållens disponibla inkomster – sjönk sålunda från 5,0% år 1980 till 0,0% år 1983. För år 1984 förutser konjunkturinstitutet ett negativt hushållssparande med en sparkvot på −0,3%. Enligt föreliggande prognoser väntas sålunda detta år hushållen totalt sett komma att tära på sitt sparkapital. Det är som utskottet ser det en synnerligen oroande utveckling.

Förändringen av hushållens sparkvot sedan år 1970 framgår av följande diagram.

Diagram. Hushållens sparande i procent av hushållens disponibla inkomster 1970–1984

Helårsdata

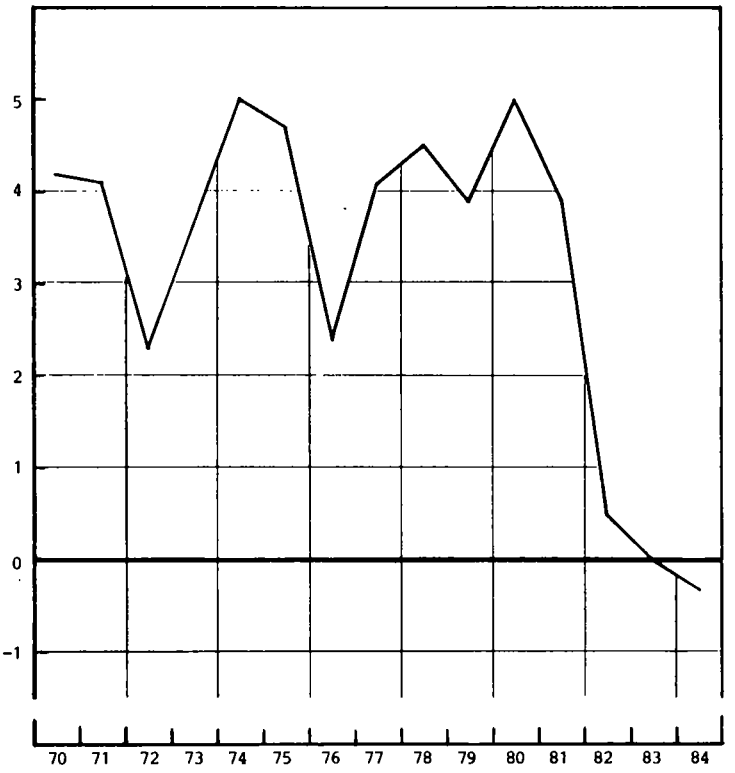

Källor: Statistiska centralbyrån och konjunkturinstitutet

Orsakerna till den kraftiga minskningen av hushållssparandet under senare år är flera, men några av de främst bidragande faktorerna har sannolikt varit den höga inflationen och de reallöneminskningar som löntagarna fått vidkännas de senaste åren.

Sparandet i samhället måste enligt utskottets mening öka kraftigt under återstoden av 1980-talet, om vi skall komma till rätta med obalansen i ekonomin. Av särskild betydelse är därvid att det statliga budgetunderskottet begränsas. Även hushållens sparande måste emellertid stimuleras.

Den främsta drivkraften bakom hushållssparandet är, som utskottet ser det, medborgarnas behov av att skapa en ekonomisk trygghet och ett skydd för framtida ekonomiska påfrestningar. För att ett sådant sparande skall uppfattas som meningsfullt är det nödvändigt att det ger en positiv real avkastning.

Regeringen har vidtagit kraftfulla åtgärder för att komma till rätta med inflationen i svensk ekonomi. Målet är att prisstegringarna under loppet av år 1984 skall begränsas till 4%. Genom allemanssparandet – som helt nyligen trätt i kraft – har en ny sparform tillskapats som gör det möjligt för hushållen att erhålla en skattebefriad avkastning utan krav på vare sig långa bindningstider eller regelbundenhet i sparandet. Därigenom har enligt utskottets mening grunden lagts för att sparandet skall kunna ge en positiv real avkastning samtidigt som möjlighet öppnats för nya grupper att delta i det av statsmakterna premierade sparandet.

I *motion 2474* av Lars Tobisson m.fl. (m) betonas vikten av att staten stimulerar hushållssparandet genom en *aktiv förmögenhetspolitik*. Därigenom blir det möjligt för de enskilda medborgarna att bygga upp ett eget sparkapital som kan fungera som ett slags privat skyddsnät. Detta ger ökad trygghet vid oförutsedda utgifter och i krissituationer. Enligt motionärerna minskas därigenom också behovet av kollektiva försäkringssystem och av socialpolitiskt motiverade utgifter. En stimulans av enskild förmögenhetsbildning kan, påpekar motionärerna, ses som ett led i en politik som syftar till att flytta en del av ansvaret för den framtida tryggheten från det allmänna till de enskilda hushållen.

Som utskottet nyss framhållit måste ansträngningar nu inriktas på att öka det totala sparandet i samhället. En politik som syftar till att omfördela sparandet från den offentliga sektorn till den privata ger ingen ökning av sparandet. En dylik "privatisering" av sparandet framstår som fördelningspolitiskt tvivelaktig, eftersom den i första hand skulle drabba de svaga grupper i samhället som inte av egen kraft förmår att spara till sin grundtrygghet. Utskottet avvisar bestämt förslag av denna innebörd. Motion 2474 avstyrks i denna del.

I *motion 2474* yrkande 2 begärs att *skattefondsparandet skall återinföras*. Ett liknande krav återfinns även i *motion 1066* yrkande 1 av förste vice talman Ingegerd Troedsson m.fl. (m). Även i *motion 1501* yrkande 8 av Jan-Erik Wikström m.fl. (fp) förordas att stimulanser till ett långsiktigt bundet aktiesparande utformas med skattesparandet och aktiefondsparandet som förebild.

Skatteutskottet erinrar i sitt yttrande (SkU 1983/84: 9 y) om att skatteutskottet så sent som i november förra året i ett yttrande till finansutskottet godtog regeringens förslag att ersätta skattesparsystemet med ett allemanssparande. Någon anledning att redan nu upphäva eller göra ändringar i den nya lagstiftningen föreligger enligt skatteutskottets mening inte.

Finansutskottet är av samma uppfattning som skatteutskottet. När finansutskottet i slutet av förra året förordade att skattesparandet skulle ersättas av allemanssparandet var det flera skäl som låg bakom detta ställningstagande. Bl.a. hade de statsfinansiella kostnaderna för skattesparande blivit alltför höga i förhållande till det nysparande som systemet

stimulerade till. Kostnaden för varje nysparad skattefondkrona uppgick till närmare en krona för staten. En annan nackdel med skattesparandet var att det hade blivit mycket kostsamt att fortsätta med denna sparform i ett längre tidsperspektiv. Medel som frigjordes efter den första femårsperioden hade nämligen kunnat sättas in i systemet igen och då ge rätt till ny skattereduktion. Detta trots att samma medel endast flyttades mellan två konton. Härtill kommer att skattesparandet riktade sig till endast dem som kunde avvara sparmedel i minst fem år.

Allemanssparandet har i dagarna börjat tillämpas. Anslutningen har blivit mycket god redan från starten. Att nu återinföra skattesparandet finner utskottet inte vara försvarligt med hänsyn till de svagheter som var förknippade med denna sparform.

Med det anförda avstyrker utskottet motionerna 1066 yrkande 1, 1501 yrkande 8 och 2474.

Vad beträffar det i *motion 1419* (m) framförda kravet på *stimulanser för bosparandet* vill utskottet erinra om att man inom regeringskansliet f. n. undersöker möjligheterna att knyta ett bosparande för ungdomar till allemanssparandet. Ett förslag i frågan väntas bli framlagt under sommaren 1984. Något initiativ från riksdagens sida med anledning av motionen är därför enligt utskottets mening inte påkallat. Med det anförda avstyrker utskottet motion 1419.

I *motion 343* lägger centerpartiet fram förslag om ett sparsystem som bygger på utgiftsskattens principer. Enligt detta skulle medborgarna erbjudas att göra insättningar på *privata investeringskonton*. Insättningarna skulle berättiga till en skattereduktion med 50% av insatt belopp. När medlen lyfts skall emellertid skattereduktionen betalas in till statsverket.

Enligt motionärerna bör det föreslagna systemet kunna omfatta även sparande i aktiesparfonder. På sikt bör det också, anser motionärerna, kunna utvecklas därhän att sparade medel kan föras över till andra sparformer utan att detta ger några skattekonsekvenser. Insättningar bör också kunna bromsas och uttag stimuleras vid lågkonjunkturer.

I *motion 2073* föreslår centerpartiet att systemet med investeringskonton utnyttjas också för att främja bostadsfinansieringen.

Skatteutskottet påpekar i sitt yttrande att systemet med privata investeringskonton kan väntas medföra ett betydande skattebortfall, i vart fall på kortare sikt. Systemet förutsätter också, framhåller skatteutskottet, en generell rätt till kontoavsättning i inkomstslaget tjänst, vilket skulle medföra kontrollproblem och andra administrativa svårigheter.

Finansutskottet har tidigare under detta riksmöte behandlat ett motionsyrkande av liknande innebörd (FiU 1983/84: 13). Utskottet framhöll då att ett system med privata investeringskonton skulle få till omedelbar effekt att statsbudgeten försvagades med flera miljarder kronor. Även om det innebar att en skatteskuld skulle skjutas på framtiden, ansåg utskottet det

inte möjligt att i rådande ekonomiska läge införa ett system med sådana statsfinansiella effekter. Utskottet avstyrkte därför motionärernas yrkande.

Något nytt har inte tillkommit sedan utskottet behandlade denna fråga. Utskottet avstyrker med hänsyn härtill motionerna 343 och 2073.

I *motion 300* av Rune Torwald (c) föreslås att en *höjning av sparavdraget* vid taxeringen görs så att det motsvarar avkastningen på ett basbelopp. Förslaget innebär att nuvarande avdrag skulle fördubblas.

Skatteutskottet konstaterar i sitt yttrande att den föreslagna ändringen av sparavdraget leder till ett administrativt komplicerat förfarande, som strider mot den önskvärda förenklingen av löntagardeklarationerna. Förslaget skulle dessutom medföra ett skattebortfall, som skatteutskottet beräknar till 1,5–1,6 miljarder kronor.

Finansutskottet får för sin del anföra följande. Vill man främja sparandet genom att göra avkastningen helt eller delvis skattefri, finns det i princip två vägar att välja. Man kan – såsom förordas i motion 300 – höja sparavdraget. Men man kan också införa en sparform som ger en skattebefriad avkastning.

Motionärens förslag om ett indexanknutet sparavdrag innebär, som skatteutskottet påpekar, ett administrativt komplicerat förfarande. Med den föreslagna lösningen skulle avdragets storlek dessutom kunna fastställas först mot slutet av beskattningsåret. Mot detta förslag kan ställas allemanssparandet, som ger den skattskyldige en skattefri avkastning. Sparandet styrs genom detta i för samhället lämpliga former. Systemet fordrar inte några särskilda kontrollinsatser från skattemyndigheternas sida. Att främja sparandet på det sätt motionären förordar finner utskottet inte påkallat.

Med det anförda avstyrker utskottet motion 300.

I *motion 588* av Nils Svensson m. fl. (s) föreslås att en studie skall göras för att belysa budgetmässiga, samhällsekonomiska och andra konsekvenser av ett skattesubventionerat *sparsystem för semester* och rekreation. Förslaget har hämtat sina grunddrag från systemet med skattesubventionerade lunchkuponger. Vid semesterresor skall sålunda särskilda semesterchecker kunna användas. Dessa är tänkta att få utnyttjas endast vid semester i Sverige. Checkerna skall bekostas till hälften av arbetstagaren och till hälften av arbetsgivaren. Den senare förutsätts få göra avdrag för sin del av kostnaderna men inte för kostnader överstigande en viss nivå. I motionen diskuteras ett avdrag för arbetsgivaren på högst 3 000 kr. per år. Om arbetstagaren själv skulle tillskjuta ett belopp av denna storlek, kan han sålunda erhålla semesterchecker för nominellt högst 6 000 kr. per år. Arbetsgivaren får därvid göra ett avdrag som reducerar företagets skatt med ca 1 500 kr.

Skatteutskottet framhåller i sitt yttrande att det föreslagna systemet med semesterchecker kan väntas medföra ett mycket betydande skattebortfall. Skatteutskottet påpekar också att frågan om semesterchecker torde komma att uppmärksammas av förmånsskattekommittén.

Finansutskottet vill för sin del anföra följande. Det finns uppenbara, goda skäl för att stimulera turismen i Sverige. Semesterchecksystemet kan ge vidgade möjligheter till rekreation för dem som annars inte skulle ha råd med traditionella semesterutbud. I nuvarande ekonomiska läge kan emellertid insatser av detta slag inte ses isolerat. De får inte motverka strävandena att bygga upp ett långsiktigt hushållssparande. Då förmånsbeskattningskommittén torde komma att uppmärksamma motionärernas förslag, finner utskottet det inte nu påkallat med någon särskild åtgärd från riksdagens sida. Utskottet avstyrker med hänsyn härtill motion 588.

Hemställan

Utskottet hemställer

1. beträffande *en aktiv förmögenhetspolitik*
   att riksdagen avslår motion 1983/84: 2474 yrkande 1,
2. beträffande *återinförande av skattefondsparande*
   att riksdagen avslår motionerna 1983/84: 2474 yrkande 2, 1983/84: 1066 yrkande 1 och 1983/84: 1501 yrkande 8,
3. beträffande *stimulanser för bosparande*
   att riksdagen avslår motion 1983/84: 1419,
4. beträffande *privata investeringskonton*
   att riksdagen avslår motionerna 1983/84: 343 och 1983/84: 2073,
5. beträffande *höjning av sparavdraget*
   att riksdagen avslår motion 1983/84: 300,
6. beträffande *sparsystem för semester*
   att riksdagen avslår motion 1983/84: 588.

Stockholm den 10 april 1984

På finansutskottets vägnar

ARNE GADD

Närvarande: Arne Gadd (s), Paul Jansson (s), Lennart Blom (m), Roland Sundgren (s), Christer Nilsson (s), Rolf Rämgård (c), Torsten Karlsson (s), Hugo Hegeland (m), Gunnar Nilsson i Eslöv (s), Margit Gennser (m), Britta Hammarbacken (c), Maj-Lis Landberg (s), Anders Andersson (m), Hans Petersson i Hallstahammar (vpk) och Kenth Skårvik (fp).

Reservationer

1. Aktiv förmögenhetspolitik

Lennart Blom, Hugo Hegeland, Margit Gennser och Anders Andersson (alla m) anser att

dels den del av utskottets yttrande på s. 4 som börjar med "Regeringen har" och slutar med "denna del" bort ha följande lydelse:

Helt avgörande för att det stora sparandeunderskottet i samhällsekonomin skall kunna minskas är att det statliga utgiftsöverskottet skärs ned. Det räcker således inte att stimulera hushållssparandet för att uppväga sparandeunderskottet i den offentliga sektorn. Det är emellertid av flera skäl mycket angeläget att få till stånd en ökning av denna del av det privata sparandet. Studier av länderna inom OECD-gruppen visar nämligen att länder med ett litet hushållssparande också har lågt totalt sparande. Närmare analyser av förutsättningarna för de olika samhällssektorerna att öka sitt sparande visar vidare att hushållssparandet intar en strategisk ställning i saneringen av ett lands ekonomi.

I *motion 2474* av Lars Tobisson m. fl. (m) betonas vikten av att staten stimulerar hushållssparandet genom en *aktiv förmögenhetspolitik*. Därigenom blir det möjligt för de enskilda medborgarna att bygga upp ett eget sparkapital som kan fungera som ett slags privat skyddsnät. Detta ger ökad trygghet vid oförutsedda utgifter och i krissituationer. Enligt motionärerna minskas därigenom också behovet av kollektiva försäkringssystem och av socialpolitiskt motiverade utgifter. En stimulans av enskild förmögenhetsbildning kan, påpekar motionärerna, ses som ett led i en politik som syftar till att flytta en del av ansvaret för den framtida tryggheten från det allmänna till de enskilda hushållen.

För att öka banksparandet är det enligt utskottet viktigt dels att inflationstakten bringas ned, dels att marginalskatterna och förmögenhetsskatten sänks. Även andra åtgärder bör vidtas som främjar nysparande och engagerar nya grupper i ett regelbundet sparande. Utskottet delar den uppfattning som framförs i motion 2474 att skattesparandet som infördes under den borgerliga regeringstiden utgjorde en viktig stimulans för hushållssparandet.

Utskottet anser i likhet med motionärerna att det är av stor betydelse att staten stimulerar enskild förmögenhetsbildning. De enskilda medborgarnas förmåga att utstå påfrestningar och att begagna uppdykande tillfällen förstärks avsevärt om de har ett eget sparkapital. Det fungerar som ett slags privat skyddsnät, vilket ger ökad trygghet vid oförutsedda utgifter och i krissituationer. Därigenom minskar, såsom påpekas i motion 2474, behovet av kollektiva försäkringssystem och socialpolitiskt motiverade utgifter.

På grund av den kraftiga utbyggnaden av de kollektiva skyddsnäten i Sverige har hushållen dragit slutsatsen att de inte behöver spara för framtida behov. Motiven att spara blir färre, när det offentliga tar över en allt större del av ansvaret för den enskildes försörjning. Enligt utskottets uppfattning är det viktigt att staten stimulerar till en enskild förmögenhetsbildning. Det kan även ses som ett led i en politik som syftar till att flytta en del av ansvaret för den framtida tryggheten från det allmänna till de enskilda hushållen, varvid möjligheterna till självrisk också utnyttjas i större utsträckning.

Försäkringssparande syftar särskilt till att skapa trygghet och oberoende. Privata pensionsförsäkringar och andra enskilda försäkringar innebär följaktligen att det privata skyddsnätet stärks och att behovet av kollektiva försäkringar minskar. Det finns därför enligt utskottet anledning för samhället att uppmuntra försäkringssparandet.

Vad utskottet anfört om en aktiv förmögenhetspolitik med anledning av motion 2474 bör ges regeringen till känna.

dels utskottets hemställan under 1 bort ha följande lydelse:

1. beträffande *en aktiv förmögenhetspolitik*
   att riksdagen med bifall till motion 1983/84: 2474 yrkande 1 som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anfört,

2. Aktiv förmögenhetspolitik

Rolf Rämgård (c) och Britta Hammarbacken (c) anser att

dels den del av utskottets yttrande på s. 4 som börjar med "Regeringen har" och slutar med "premierade sparandet" bort utgå,

dels den del av utskottets yttrande på s. 4 som börjar med "Som utskottet" och slutar med "denna del" bort ha följande lydelse:

Som också framhålls i motionen är det angeläget att staten genom olika åtgärder stimulerar hushållens sparande. Insatser av detta slag är viktiga om man skall kunna öka det totala sparandet i samhället. Ansträngningarna bör i första hand inriktas på att öka vårt sparande, inte på att omfördela sparandet från det allmänna till de enskilda hushållen. Motion 2474 avstyrks därför i denna del.

3. Återinförande av skattefondsparande

Lennart Blom (m), Rolf Rämgård (c), Hugo Hegeland (m), Margit Gennser (m), Britta Hammarbacken (c), Anders Andersson (m) och Kenth Skårvik (fp) anser att

dels den del av utskottets yttrande som på s. 4 börjar med "Skatteutskottet erinrar" och på s. 5 slutar med "och 2474" bort ha följande lydelse:

Utskottet delar motionärernas uppfattning att skattefondsparandet varit utomordentligt framgångsrikt när det gäller att öka det frivilliga sparandet, bredda aktieägandet och tillföra näringslivet det nödvändiga riskvilliga kapitalet. För att stimulera enskilda människor till sparande i aktier är det nödvändigt att sådant risksparande premieras mer än vanligt banksparande. Utskottet anser att ett system för långsiktigt aktiesparande, vilket i likhet med skattefondsparandet bygger på en bindning av sparmedlen, åter bör införas snarast möjligt. Detta bör ges regeringen till känna.

dels utskottets hemställan under 2 bort ha följande lydelse:

2. beträffande *återinförande av skattefondsparande*
att riksdagen med anledning av motionerna 1983/84: 2474 yrkande 2, 1983/84: 1066 yrkande 1 och 1983/84: 1501 yrkande 8 som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anfört.

4. Stimulanser för bosparande

Lennart Blom, Hugo Hegeland, Margit Gennser och Anders Andersson (alla m) anser att

dels den del av utskottets yttrande på s. 5 som börjar med "Vad beträffar" och slutar med "motion 1419" bort ha följande lydelse:

Vad beträffar det i motion 1419 framförda kravet på *stimulanser för bosparandet* vill utskottet anföra följande. Ett ökat bostadsägande är angeläget för att sprida ägandet. Det är därför viktigt att sparande till egen bostad stimuleras. Ett ökat sparande är också positivt ur samhällsekonomisk synvinkel. Utskottet tillstyrker därför förslaget i motion 1419 att de regler om skattefrihet för sparande som infördes 1978 återinförs och vidgas till att omfatta också sparande för egen bostad. Under förutsättning att sparmedlen används till inköp av bostad bör sparmedlen få lyftas när som helst – även före femårsperiodens utgång – utan att sparpremien går förlorad. Utskottet tillstyrker med det anförda motion 1419.

dels att utskottets hemställan under 3 bort ha följande lydelse:

3. beträffande *stimulanser för bosparande*
att riksdagen med bifall till motion 1983/84: 1419 som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anfört,

5. Stimulanser för bosparande

Rolf Rämgård (c) och Britta Hammarbacken (c) anser att den del av utskottets yttrande på s. 5 som börjar med "Vad beträffar" och slutar med "motion 1419" bort ha följande lydelse:

Vad beträffar det i *motion 1419* framförda kravet på *stimulanser för bosparandet* vill utskottet erinra om det förslag av snarlik innebörd som läggs fram i *motion 2073*. I den förespråkas ett system med privata investeringskonton som ett sätt att främja boendesparandet. Eftersom denna sparform är förenad med många fördelar, anser utskottet att den på sikt bör införas. Något initiativ från riksdagens sida med anledning av motion 1419 är därför enligt utskottets mening inte påkallat. Med det anförda avstyrker utskottet motion 1419.

6. Privata investeringskonton

Rolf Rämgård (c) och Britta Hammarbacken (c) anser att

dels den del av utskottets yttrande som på s. 5 börjar med "Skatteutskottet påpekar" och på s. 6 slutar med "och 2073" bort ha följande lydelse:

Det skattepremierade sparsystem som aktualiseras i dessa båda motioner finner utskottet vara förenat med uppenbara fördelar. Genom detta system torde skapas stora möjligheter att öka investeringar och produktion. Därmed torde också intäkterna för statskassan öka samtidigt som den statliga upplåningen till budgetunderskottet underlättas med minskade påfrestningar på betalningsbalansen som följd. Såsom framhålls i motion 2073 kan systemet också utvecklas därhän att det används för att främja bostadsfinansieringen.

Den kortsiktiga nominella ökning av budgetunderskottet som en partiell skattefrihet för avsättningar till privata investeringskonton kan väntas medföra motsvaras av en lika stor fordran på skatt. Risk för något påtagligt skattebortfall på sikt till följd av ett sparsystem enligt kontomodellen föreligger alltså inte. Mot bakgrund härav biträder utskottet yrkandena i motionerna 343 och 2073.

dels utskottets hemställan under 4 bort ha följande lydelse:

4. beträffande *privata investeringskonton*
att riksdagen med bifall till motionerna 1983/84: 343 och 1983/84: 2073 hos regeringen begär förslag om inrättande av privata investeringskonton,

7. Privata investeringskonton

Lennart Blom, Hugo Hegeland, Margit Gennser och Anders Andersson (alla m) anser att utskottets yttrande som på s. 5 börjar med "Skatteutskottet påpekar" och på s. 6 slutar med "och 2073" bort ha följande lydelse:

Utskottet delar uppfattningen att det i motionerna 343 och 2073 föreslagna systemet med privata investeringskonton kraftigt skulle kunna öka sparandet. Skatteutskottet anför emellertid att systemet skulle komma att innebära kontrollproblem och andra administrativa svårigheter genom att man inför ett kontosystem i inkomstkällan tjänst. Finansutskottet är därför inte utan ytterligare övervägande berett medverka till en lagstiftning av den innebörd motionärerna avser. Utskottet avstyrker därför motionerna 343 och 2073.

8. Sparsystem för semester

Lennart Blom, Hugo Hegeland, Margit Gennser och Anders Andersson (alla m) anser att den del av utskottets yttrande på s. 7 som börjar med "Skatteutskottet framhåller" och slutar med "motion 588" bort ha följande lydelse:

Finansutskottet vill för sin del anföra följande. Det föreslagna systemet med semesterchecker kan enligt vad skatteutskottet uppger väntas medföra ett mycket betydande skattebortfall. Då denna fråga för övrigt kommer att uppmärksammas av förmånsbeskattningskommittén ser inte utskottet det påkallat med någon åtgärd från riksdagens sida med anledning av motionen. Motion 588 avstyrks av utskottet.

Bilaga

Skatteutskottets yttrande 1983/84:9 y

över motioner om sparandet

Till Finansutskottet

Finansutskottet har vid sammanträde den 7 februari 1984 beslutat bereda skatteutskottet tillfälle att – senast den 27 mars 1984 – avge yttrande över vissa motioner angående skattestimulanser för olika former av sparande. Skatteutskottet får med anledning härav anföra följande.

Rune Torwald (c) begär i motion 300 en översyn av nuvarande regler om stimulans för småspararna. Vad motionären avser är en utbyggnad av det s. k. sparavdraget i inkomstslaget kapital (800 kr. för ogifta och 1 600 kr. för gifta). Motionären anser att årsavkastningen på en förmögenhet motsvarande ett basbelopp för ogift och två basbelopp för samtaxerade makar bör undantas från skatt förutsatt att den inte överstiger vad medeldiskontot skulle ge under årets första tio månader.

I centerns partimotion 343 begär motionärerna att regeringen skall lägga fram förslag om privata investeringskonton. Insättningar på sådana konton skall få göras av alla medborgare och berättiga till skattereduktion med 50 % av insatt belopp. Motionärerna i partimotionerna 1419 (hänv. 923) från moderaterna och 2073 från centern vill gynna bostadssparandet, centern genom ett utvecklat system med privata investeringskonton och moderaterna inom ramen för ett aktiefondsparande. Moderaterna yrkar därför att skattefondkonton återinförs och ges vidgad tillämpning. Lars Tobisson anser det viktigt att hushållssparandet stimuleras och begär i motion 2474 att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om vikten av att stimulera hushållssparandet genom en aktiv förmögenhetspolitik. I samma motion liksom i motion 1066 av förste vice talmannen Ingegerd Troedsson yrkas också återinförande av aktiefondsparandet. Nils Svensson m. fl. (s) slutligen tar i motion 588 upp frågan om ett nytt skattepremierat sparsystem för semester och begär en studie som belyser budgetmässiga, samhällsekonomiska och andra konsekvenser av ett system med s. k. semestercheckar.

Utskottet anser det i likhet med motionärerna angeläget att sparandet och i synnerhet hushållssparandet stimuleras. Utrymmet för skattesänkningar är emellertid i nuvarande statsfinansiella läge mycket begränsat och även om flera av de i motionerna framlagda förslagen är ägnade att stimulera till ett ökat sparande måste samtidigt konstateras att de är mycket kostnadskrävande.

Ett bifall till yrkandet i motion 300 skulle sålunda innebära att man införde ett skattefritt grundavdrag i inkomstslaget kapital om ca 1 800 kr. för ogift

och det dubbla för samtaxerade makar. Med hänsyn till att ett sådant avdrag skulle kunna utnyttjas fullt ut av närmare 2,2 miljoner skattskyldiga och till viss del av ytterligare 700 000 kan skattebortfallet beräknas till 1,5–1,6 miljarder kr. Dessutom kan konstateras att förslaget innebär ett administrativt komplicerat förfarande som strider mot den önskvärda förenklingen av löntagardeklarationerna.

Även förslaget i motion 588 om semestercheckar – som går ut på att avdrag skall kunna medges för belopp som avsätts för semester – kan väntas medföra ett mycket betydande skattebortfall. Detsamma gäller – i vart fall på kortare sikt – det av centern föreslagna systemet med privata investeringskonton. Detta system, som förutsätter en generell rätt till kontoavsättning i inkomstslaget tjänst, skulle också medföra kontrollproblem och andra administrativa svårigheter. Vad särskilt angår frågan om semestercheckar torde f. ö. den komma att uppmärksammas av förmånsbeskattningsutredningen.

Många av de förslag till åtgärder i syfte att öka sparandet som aktualiseras i motion 2474 – det gäller bl. a. sänkt inkomstskatt samt beskattningen av aktieutdelningar, aktievinster och kapital – har tagits upp också i andra till skatteutskottet hänvisade motioner och kommer att behandlas i annat sammanhang. Vad särskilt angår det i samma motion liksom i motionerna 1066 och 1419 framställda yrkandet om ett återinförande av aktiefondsparandet kan endast erinras om att skatteutskottet så sent som i november förra året i yttrande till finansutskottet godtog regeringens förslag att ersätta skattesparsystemet med ett allemanssparande. Någon anledning att redan nu upphäva eller göra ändringar i den nya lagstiftningen, som ännu inte hunnit träda i kraft, föreligger inte.

Utskottet anser således att finansutskottet bör avstyrka de aktuella motionsyrkandena.

I motion 1501 av Jan-Erik Wikström m. fl. (fp) – motionen har hänvisats till skatteutskottet – återfinns ett yrkande (nr 8) att riksdagen skall som sin mening ge regeringen till känna vad i motionen anförts om stimulanser till långsiktigt bundet aktiesparande. Vad motionärerna avser är ett skattestimulerat risksparande utformat med aktiefondsystemet som förebild. Då detta yrkande enligt utskottet lämpligen bör behandlas samtidigt med övriga motionsyrkanden i detta yttrande beslutar utskottet – under förutsättning av finansutskottets godkännande – överlämna motionen i denna del till finansutskottet. Av vad tidigare anförts framgår att även detta yrkande enligt skatteutskottets mening bör avstyrkas av finansutskottet.

Stockholm den 13 mars 1984

På skatteutskottets vägnar
RUNE CARLSTEIN

Närvarande: Rune Carlstein (s), Knut Wachtmeister (m), Stig Josefson (c), förste vice talmannen Ingegerd Troedsson (m), Olle Westberg (s), Hagar Normark (s), Bo Lundgren (m), Ingemar Hallenius (c), Bo Forslund (s), Egon Jacobsson (s), Karl Björzén (m), Kjell Johansson (fp), Anita Johansson (s), Lars Hedfors (s) och Anna Lindh (s).

Avvikande meningar

1. Knut Wachtmeister, förste vice talmannen Ingegerd Troedsson, Bo Lundgren och Karl Björzén (alla m) samt Kjell Johansson (fp) anser att det avsnitt av utskottets yttrande som börjar med "Utskottet anser det" och slutar med "av finansutskottet" bort ha följande lydelse:

Utskottet anser i likhet med motionärerna att det är mycket angeläget att sparandet stimuleras, i synnerhet då hushållssparandet. En del av motionsförslagen är emellertid mycket kostnadskrävande vilket med nuvarande statsfinansiella läge gör att utskottet, trots den väntade sparstimulansen inte kan bifalla motionerna. Ett bifall till yrkandet i motion 300 skulle sålunda innebära att man införde ett skattefritt grundavdrag i inkomstslaget kapital om ca 1 800 kr. för ogift och 3 600 kr. för samtaxerade makar. Med hänsyn till att ett sådant avdrag skulle kunna utnyttjas fullt ut av närmare 2,2 miljoner skattskyldiga och till viss del av ytterligare 700 000 kan skattebortfallet beräknas till 1,5 – 1,6 miljarder kr.

Även förslaget i motion 588 om semestercheckar – som går ut på att avdrag skall kunna medges för belopp som avsätts för semester – kan väntas medföra ett mycket betydande skattebortfall. Enligt vad utskottet erfarit kommer denna fråga för övrigt att uppmärksammas av förmånsbeskattningsutredningen.

Utskottet vill inte bestrida att det i motionerna 343 och 2072 föreslagna systemet med privata investeringskonton kraftigt skulle kunna öka sparandet. Utskottet är emellertid bl. a. med hänsyn till de kontrollproblem och andra administrativa svårigheter som ett kontosystem i inkomstkällan tjänst skulle komma att innebära inte utan ytterligare överväganden berett medverka till en lagstiftning av den innebörd motionärerna avser. Utskottet föreslår därför att finansutskottet avstyrker motionerna 300, 343, 588 och 2073.

Många av de förslag till åtgärder i syfte att öka sparandet som aktualiseras i motion 2474 – det gäller bl. a. sänkt inkomstskatt samt beskattningen av aktieutdelningar, aktievinster och kapital – har tagits upp också i andra till skatteutskottet hänvisade motioner och kommer att behandlas i annat sammanhang.

I samma motion liksom i motionerna 1066 och 1419 framställs yrkanden om ett återinförande av aktiefondsparandet. I motion 1419 föreslås därjämte åtgärder för att främja boendesparandet inom ramen för det värdesäkra lönesparandet.

Det riskvilliga sparandets villkor har genom flera riksdagsbeslut under senare år allvarligt försämrats. Sålunda har skattereduktionen för aktiesparandet avskaffats. Den 30-procentiga skattereduktionen på aktieutdelningar har slopats, en tillfällig 20-procentig skatt på aktieutdelningar och en särskild omsättningsskatt på aktier har införts, samtidigt som realisationsvinstskatten vid aktieförsäljning har skärpts. Även vinstdelningsskatten torde på sikt komma att minska intresset för riskvilligt sparande i aktier.

Utskottet delar motionärernas uppfattning att skattefondsparandet varit utomordentligt framgångsrikt när det gäller att öka det frivilliga sparandet, bredda aktieägandet och tillföra näringslivet det nödvändiga riskvilliga kapitalet. Inte minst bindningen av sparmedlen och den premie härför och för risktagandet som skattereduktionen inneburit har otvivelaktigt bidragit till att förbättra det långsiktiga hushållssparandet. Utskottet anser således att systemet med skattefondsparandet bör återinföras så snart som möjligt. Det nya allemanssparandet innebär däremot att man prioriterar statsupplåning framför kapitalförsörjning till näringslivet. Då allemanssparandet också beloppsmässigt medför sämre villkor än skattefondsparandet föreslår utskottet att finansutskottet tillstyrker de aktuella motionsyrkandena innebärande ett återinförande av skattefondsparandet.

I motion 1501 av Jan-Erik Wikström m. fl. (fp) – motionen har hänvisats till skatteutskottet – återfinns ett yrkande (nr. 8) att riksdagen skall som sin mening ge regeringen till känna vad i motionen anförts om stimulanser till långsiktigt bundet aktiesparande. Vad motionärerna avser är ett skattestimulerat risksparande utformat med aktiefondsystemet som förebild. Då detta yrkande enligt utskottet lämpligen bör behandlas samtidigt med övriga motionsyrkanden i detta yttrande beslutar utskottet – under förutsättning av finansutskottets godkännande – överlämna motionen i denna del till finansutskottet. Av vad tidigare anförts framgår att även detta yrkande enligt skatteutskottets mening bör tillstyrkas av finansutskottet.

2. Stig Josefson och Ingemar Hallenius (båda c) anser att det avsnitt av utskottets yttrande som börjar med "Utskottet anser det" och slutar med "av finansutskottet" bort ha följande lydelse:

I likhet med motionärerna anser utskottet det mycket angeläget att sparandet och i synnerhet hushållssparandet stimuleras. Utrymmet för skattesänkningar är emellertid i nuvarande ansträngda statsfinansiella läge begränsat och även om flera av de framlagda förslagen kan vara ägnade att stimulera till ett ökat sparande måste utskottet samtidigt konstatera att de även på längre sikt är mycket kostnadskrävande. Det gäller främst yrkandena i motion 300 om en utbyggnad av sparavdraget i inkomstslaget kapital och motion 588 om avdrag för belopp som avsätts för semester. Utskottet avstyrker följaktligen dessa båda motioner.

Det skattepremierade sparsystem som aktualiserats i centerns båda

partimotioner 343 och 2073 finner utskottet däremot vara förenat med uppenbara fördelar. Motionärernas förslag innebär att alla skattskyldiga får rätt till skattereduktion med 50 % av vad de i form av ett nysparande sätter in på privata investeringskonton. Därigenom torde skapas stora möjligheter att öka investeringar och produktion och därmed också intäkterna för statskassan, samtidigt som den statliga upplåningen till budgetunderskottet underlättas med minskade påfrestningar på betalningsbalansen som följd.

Den kortsiktiga nominella ökning av budgetunderskottet som en partiell skattefrihet för avsättningar till privata investeringskonton kan väntas medföra motsvaras av en lika stor fordran på skatt. Risk för något påtagligt skattebortfall på sikt till följd av ett sparsystem enligt kontomodellen föreligger alltså inte. Mot bakgrund härav anser utskottet sig böra biträda yrkandena i motionerna 343 och 2073.

Det i motionerna föreslagna sparsystemet bör som motionärerna påpekar kunna omfatta också sparande i aktiesparfonder.

Mot bakgrund av det anförda anser skatteutskottet att finansutskottet bör tillstyrka bifall till motionerna 343 och 2073. Yrkandena om återinförande av ett sparsystem enligt skattefondmodellen får enligt utskottets mening anses tillgodosedda genom vad utskottet anfört.

I motion 1501 av Jan-Erik Wikström m. fl. (fp) – motionen har hänvisats till skatteutskottet – återfinns ett yrkande (nr 8) att riksdagen skall som sin mening ge regeringen till känna vad i motionen anförts om stimulanser till långsiktigt bundet aktiesparande. Vad motionärerna avser är ett skattestimulerat risksparande utformat med aktiefondsystemet som förebild. Då detta yrkande enligt utskottet lämpligen bör behandlas samtidigt med övriga motionsyrkanden i detta yttrande beslutar utskottet – under förutsättning av finansutskottets godkännande – överlämna motionen i denna del till finansutskottet. Även detta yrkande får anses besvarat genom vad utskottet anfört.

Norstedts Tryckeri, Stockholm 1984